

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 57g/2026

privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 18 lit. c) și 54 teza a doua din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, a articolului 387 lit. c) din Codul de procedură civilă și a punctelor 7 lit. g) și 8 literele a) și e) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994

(recalcularea pensiei stabilite anterior)

CHIȘINĂU

8 octombrie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dney Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dney Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA, *judecători*,
cu participarea dlui Vasili Oprea, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 16 martie 2026,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 8 octombrie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 18 lit. c) și 54 teza a doua din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, a articolului 387 lit. c) din Codul de procedură civilă și a punctelor 7 lit. g) și 8 literele a) și e) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, ridicată de dl Nicolae Malanciuc, parte în dosarul nr. 3a-1254/2024, aflat pe rolul Curții de Apel Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători format din domnii Ghenadie Mîra, Nicolae Ghedrovici și doamna Angela Bostan, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Dl Nicolae Malanciuc a activat în cadrul mai multor subdiviziuni ale Ministerului Afacerilor Interne în perioada 1 octombrie 1971 – 21 februarie 1995. La 22 februarie 1995, acestuia i-a fost stabilit dreptul la pensie pentru vechime în muncă pe baza Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993.

4. Ulterior, dl Nicolae Malanciuc a solicitat, prin mai multe cereri prealabile adresate Ministerului Afacerilor Interne și Casei Naționale de Asigurări Sociale, recalcularea pensiei. Cererile sale au fost respinse.

5. La 11 septembrie 2019, dl Nicolae Malanciuc a depus o acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Ministerului Afacerilor Interne, prin care a solicitat anularea unor acte administrative individuale și obligarea autorităților respective

la emiterea unor acte administrative individuale favorabile, inclusiv recalcularea pensiei stabilite anterior.

6. Printr-o hotărâre din 19 aprilie 2024, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a respins acțiunea în contencios administrativ formulată de dl Nicolae Malanciuc. Domnia sa a atacat hotărârea în apel.

7. În cadrul examinării cauzei, dl Nicolae Malanciuc a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate la § 1 de mai sus.

8. Printr-o încheiere din 24 februarie 2026, Curtea de Apel Centru a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 47 Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

Articolul 53 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

[...].”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri sunt următoarele:

Articolul 18

Calcularea vechimii în muncă

„La calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art.13 lit. a) militarilor care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, al cărui mod este stabilit de Guvern, se ia în calcul:

[...]

c) timpul de îndeplinire a serviciului în condiții deosebite – în condițiile avantajoase respective inclusiv în condițiile stabilite de legislație până la intrarea în vigoare a prezentei legi;

[...].”

Articolul 54

Plata pensiilor pentru perioada precedentă

„Suma pensiei calculată pentru pensionarii din rândurile militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și a funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri și pentru familiile acestora și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. **Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp.**”

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 387

Încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept material

„Se consideră că normele de drept material sunt încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

[...]

c) a interpretat eronat legea;

[...].”

12. Prevederile relevante ale Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare sunt următoarele:

„[...]

7. Se statuează că la calcularea vechimii în muncă la stabilirea pensiei pentru vechime în muncă conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și a funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare se ia în considerare:

[...]

g) timpul de îndeplinire a serviciului în condiții deosebite – în condițiile avantajose respective, inclusiv în condițiile stabilite de legislație până la intrarea în vigoare a prezentei hotărâri.

[...]

8. La calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofițeri și subofițeri ai Poliției de Frontieră, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și a funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, se acordă următoarele înlesniri:

a) trei luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu:

durata aflării în contingentul militar sau grupă de observatori abilitate cu dezamorsarea conflictului armat în zona nistreană a Republicii Moldova;

timpul participării la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova de la 2 martie 1992 la 13 august 1992;

[...]

e) o lună și jumătate vechime în muncă pentru o lună de serviciu:

în celelalte instituții penitenciare, în Administrația Națională a Penitenciarelor, precum și în subdiviziunile acestuia care își desfășoară activitatea în locurile de privațiune de libertate;

(pct. 8 a fost completat cu lit. e) prin HG nr. 494 din 29 mai 1997)

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul excepției susține că a desfășurat activități pentru care legislația prevede calcularea vechimii în muncă în condiții avantajoase. În acest sens, autorul face referire la prevederile menționate la § 1 de mai sus. În opinia sa, instanța de fond le-a interpretat eronat atunci când le-a aplicat situației sale și, în consecință, i-a respins cererea de chemare în judecată. Din acest motiv, acesta consideră că soluția pronunțată este incertă și contradictorie, iar hotărârea este vădit ilegală și nemotivată. Autorul excepției menționează că instanțele trebuie să examineze toate pretențiile formulate în cererea de chemare în judecată, să aprecieze argumentele invocate în susținerea acestora și să pronunțe hotărâri motivate.

14. Pe de altă parte, autorul excepției critică argumentele formulate de Casa Națională de Asigurări Sociale în cadrul procesului, potrivit cărora prevederile menționate la § 1 de mai sus nu permit valorificarea perioadelor invocate în cererea sa de chemare în judecată.

15. În acest context, autorul susține că prevederile contestate nu respectă exigențele articolelor 6, 15, 16, 20, 47, 53 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului și a hotărârilor Guvernului, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, din Codul de procedură civilă și din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, ține de competența Curții Constituționale. Totodată, Curtea reiterează că este competentă să verifice constituționalitatea hotărârilor de Guvern dacă criticile de neconstituționalitate se raportează la prevederi constituționale (a se vedea HCC nr. 6 din 28 februarie 2023, § 25).

18. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces și este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile menționate la § 1 de mai sus. Aceste prevederi nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

20. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ. În cererea de chemare în judecată, autorul excepției solicită, între altele, recalcularea pensiei stabilite anterior (începând cu 22 februarie 1995). Curtea observă că punctul 8 al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 a fost completat cu litera e) prin Hotărârea Guvernului nr. 494 din 29 mai 1997, adică posterior datei la care a fost stabilit dreptul la pensie. Prin urmare, prevederile punctului 8 lit. e) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 nu întrunesc condiția aplicabilității la soluționarea cauzei în partea referitoare la recalcularea pensiei stabilite anterior (pe baza dosarului din acea dată).

21. Totodată, în cererea de apel formulată împotriva hotărârii instanței de fond, autorul excepției a argumentat că instanța de judecată a interpretat eronat legea atunci când i-a respins cererea de chemare în judecată. Prin urmare, Curtea admite că celelalte prevederi contestate ar putea fi avute în vedere de instanță la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

22. Autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 6 (*separația și colaborarea puterilor*), 15 (*universalitatea*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 47 (*dreptul la asistență și protecție socială*), 53 (*dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

23. În contextul argumentelor sesizării (a se vedea §§ 13-14 de mai sus), Curtea reține că articolul 18 lit. c) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 și pct. 7 lit. g) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 reglementează calcularea în condiții avantajoase a vechimii în muncă pentru perioadele de activitate și de serviciu desfășurate în condiții deosebite, prevăzute de aceste norme. La rândul său, pct. 8 lit. a) din Hotărârea menționată stabilește modalitatea de calcul al vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei, prin recunoașterea a trei luni de vechime pentru o lună de serviciu, și enumeră activitățile cărora li se aplică această modalitate de calcul. Articolul 54 teza a doua din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 prevede că sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp.

24. În sesizare, autorul susține că prevederile menționate nu i-ar permite calcularea vechimii în muncă în condiții avantajoase, respectiv recalcularea pensiei stabilite anterior. Curtea observă însă că normele contestate reglementează tocmai posibilitatea unui asemenea calcul. De altfel, pretențiile formulate de autor în cererea de chemare în judecată se bazează chiar pe aceste prevederi, autorul susținând că dreptul reglementat de ele nu i-a fost recunoscut în mod corespunzător. În aceste condiții, dacă ar da curs solicitărilor invocate în excepție și ar declara neconstituționale aceste prevederi, Curtea ar anihila obiectul cererii de chemare în judecată formulate de autor și ar face inutilă acțiunea sa în justiție.

25. Autorul excepției mai solicită declararea neconstituționalității articolului 387 lit. c) din Codul de procedură civilă. Deși nu a explicat în mod clar de ce ar trebui declarat neconstituțional, Curtea observă, din nou, că dacă ar pronunța o soluție de neconstituționalitate în această privință, în apel autorul excepției nu ar mai beneficia de un remediu de redresare a pretinselor erori comise la aplicarea legii de către instanța de fond. La modul practic, Curtea de Apel nu ar mai putea examina, pe baza acestei norme, critica potrivit căreia prima instanță ar fi aplicat în mod eronat legea.

26. În acest context, Curtea reține că argumentele formulate în excepție nu țin de constituționalitatea prevederilor contestate. Ele vizează aplicarea legii într-un caz concret. Curtea subliniază că excepția de neconstituționalitate nu reprezintă o cale de atac împotriva unei hotărâri judecătorești. Subiectele cu drept de sesizare nu pot folosi excepția de neconstituționalitate pentru a-și exprima dezacordul față de modul în care instanțele aplică legea. Aprecierea situației de fapt, precum și interpretarea și aplicarea normelor aparțin instanțelor de drept comun, iar preținsele erori se corectează prin exercitarea căilor de atac prevăzute de lege, nu prin sesizarea Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 69 din 30 aprilie 2026, § 37). Simplul fapt că autorul excepției a interpretat normele contestate altfel decât instanța sau că este nemulțumit de hotărârea prin care i s-a respins acțiunea în justiție nu poate transforma o problemă de aplicare a legii într-o problemă de constituționalitate (a se vedea DCC nr. 69 din 30 aprilie 2026, § 31).

27. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că aspectele privind aplicarea legii nu intră în competența Curții Constituționale, ci în

atribuțiile instanțelor de judecată, care sunt chemate să înlăture îndoielile cu privire la sensul și sfera de aplicare a normelor juridice (a se vedea DCC nr. 106 din 7 octombrie 2019, § 25; DCC nr. 97 din 6 august 2020, § 31; DCC nr. 89 din 25 iulie 2023, § 25; DCC nr. 32 din 18 aprilie 2024, § 24). De altfel, și Curtea Europeană a subliniat că rolul instanțelor naționale este tocmai acela de a clarifica, prin jurisprudență, eventualele ambiguități ale legii și de a stabili o interpretare coerentă a normelor (a se vedea *Rohlena v. Cehia* [MC], 27 ianuarie 2015, §§ 50-51).

28. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) litera d) și (4) lit. c), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 18 lit. c) și 54 teza a doua din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 a asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, a articolului 387 lit. c) din Codul de procedură civilă și a punctelor 7 lit. g) și 8 literele a) și e) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, ridicată de dl Nicolae Malanciuc, parte în dosarul nr. 3a-1254/2024, aflat pe rolul Curții de Apel Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 8 octombrie 2026

DCC nr. 162

Dosarul nr. 57g/2026